

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GRAAD 12

GESKIEDENIS V1

MODEL 2008

RIGLYNE VIR NASIEN

Hierdie riglyne vir nasien bestaan uit 28 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende Leeruitkomste en Assesseringstandaarde is in hierdie vraestel gebruik om kandidate te assesser:

Leeruitkomste	Assesseringstandaarde LEERDERS KAN DIE VOLGENDE DOEN:
Leeruitkoms 1 (Geskiedkundige ondersoek)	1. Formuleer vrae om begrippe vir ondersoek binne die konteks van dit wat bestudeer word te ontleed. (Nie vir eksamen doeleindes nie). 2. Verkry toegang tot 'n verskeidenheid toepaslike inligtingsbronne om 'n ondersoek te doen. (Nie vir eksamen doeleindes nie). 3. Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne 4. Bestudeer inligtingsbronne, en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inbegrip van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuieenis.
Leeruitkoms 2 (Geskiedkundige begrippe)	1. Ontleed geskiedkundige begrippe as maatskaplike idees. 2. Ondersoek en verduidelik die dinamika van veranderde magsverhoudings binne die samelewings wat bestudeer is. 3. Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sieninge van gebeure, mense se optrede en veranderings om onafhanklike gevolgtrekkings oor die optrede of gebeure te maak..
Leeruitkoms 3 (Vertolking van kennis en kommunikasie)	1. Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistiek omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities. 2. Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou met behulp van bewyse uit bronne wat verskaf word en wat onafhanklik verkry is om die argument te steun.. 3. Handhaaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met behulp van getuieenis wat verskaf word en onafhanlik geassesseer word. 4. Dra kennis en begrip skriftelik oor.

1.2 Die volgende vlakke word gebruik om brongebaseerde vrae te assesseer.

VLAKKE VAN BRONGEBASEERDE VRAE	
VLAK 1 (V 1)	• Onttrek toepaslike inligting en data uit die bronne. • Organiseer die inligting logies. • Verduidelik geskiedkundige begrippe.
VLAK 2 (V 2)	• Kategoriseer geskikte of toepaslike inligtingsbronne wat verskaf word om die vrae wat geopper word, te beantwoord. • Ontleed die inligting en data wat uit 'n verskeidenheid bronne versamel is. • Evalueer die inligtingsbronne wat verskaf word om te besluit of die bronne geskik is vir die taak.
VLAK 3 (V 3)	• Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne • Onderzoek inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inagneming van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis • Ontleed geskiedkundige voorstellings as maatskaplike konstruksies • Onderzoek en verduidelik die dinamiek van veranderende magsverhoudings binne die aspekte van samelewings wat bestudeer word • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sieninge van mense se optrede of gebeure om onafhanklike gevolgtrekkings oor die optrede of gebeure te maak. • Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistieke ealk omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities

1.3. BRONGEBASEERDE VRAE**DIE NASIEN VAN BRONGEBASEERDE VRAE**

- By die nasien van alle brongebaseerde vrae moet krediet toegeken word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde.
- By die toekenning van punte moet seker gemaak word of daar aan die vereistes van die vraag voldoen is of nie.
- In hierdie riglyne vir nasien word die vereistes van die vraag(vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van vraagstelling aangedui in kursiefgedrukte skrif.

2. UITGEBREIDE SKRYWE**2.1 The extended writing questions focus on one of the following levels:**

VLAK VAN VRAAG
Vlak 1   Bespreek of beskryf volgens 'n gegewe argument wat in die lang vraag uiteengesit word. Beplan en konstrueer 'n argument op grond van getuienis, en gebruik die getuienis om 'n slotsom te bereik.
Vlak 2   - Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou en gebruik getuienis om die argument te steun.   - Staaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met getuienis.   - Skryf duidelik en samehangend wanneer jy die argument saamste.

2.2. UITGEBREIDE SKRYFWERK

- NASIENERS MOET DAAROP LET DAT DIE INHOUD VAN DIE ANTWOORD GELEI SAL WORD DEUR DIE HANDBOEKE WAT BY 'N SPESIFIEKE SENTRUM IN GEBRUIK IS.
- KANDIDATE MAG ENIGE ANDER TOEPASLIKE INLEIDING OF SAMEVATTING HE AS DIT WAT INGESLUIT IS BY 'N RIGLYN VIR NASIEN VAN 'N SPESIFIEKE OPSTEL.
- IN DIE ASSESSERING VAN DIE BRONGEBASEERDE VRAE MOET KANDIDATE KREDIET KRY VIR ENIGE ANDER RELEVANTE ANTWOORD.

Globale assessering van opstelle

Die opstelle sal holisties(global) geassesseer word.Hierdie benadering vereis dat die opvoeder die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele te merk.Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerdr feitlike bewyse om 'n argument te ondersteun. Van die leerdersal nie verwag word om slegs " feite" uit te spoeg om sodoende 'n hoe punt te behaal nie. Dit sal leerders ook ontmoedig om " modelantwoorde" voor te berei en dit dan te reproduseer, sonder inagneming van die spesifieke vereistes van die vraag. Die holistiese nasien van opstelle gee krediet vir leerders se mening.Holistiese assessering, anders as inhoudgebaseerde nasien, penaliseer nie taalontoereikendhede nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/ daarstel van 'n argument;

- le toepaslike seleksie van feitelike bewyse om so'n argument te ondersteun; en
- die leerder se interpretasie van die vraag.

Assesseringsprosedures van 'n opstel

1. Hou die sinopsis in gedagte wanneer die opstel nagesien word..
2. Met die eerste deurlees van die opstel moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (in riglyne vir nasien/memorandum aangebring met 'n "bullet") vir elke hoofmoment (in riglyne vir nasien memorandum aangedui met 'n "bullet") 'n relevante slotopmerking(in riglyne vir nasien memorandum aangedui met 'n "bullet") bv. In 'n antwoord met 5 hoofmomente sal daar 7 regmerkies wees..
3. Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word::

- inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie

- verkeerde stelling

- irrelevante stelling

- herhaling

R

- analiseer

A✓

- interpretasie

1✓

4. Met die eerste deurlees van die opstel word daar ook bepaal in watter mate die hoofmomente gedek is en die inhoudsvlak (op die matriks) word toegeken..

I	VLAK 3	

5. Die tweede deurlees van 'n opstel sal die vlak (op die matriks) van die aanbieding bepaal..

I	VLAK 3	
A	VLAK 1	

6. Ken 'n finale simbool en punt met behulp van die matriks toe.

I	VLAK 3	B+
A	VLAK 1	39

DIE MATRIKS

Die kriteria waarvolgens die opstel geassesseer sal word, is m.b.v'n matriks georden en die matriks sal gebruik word vir die toekenning van 'n simbool aan 'n opstel. Beide die inhouds- en aanbiedingsasse is in agt vaardigheidsvlakke verdeel. Elke vlak het sy kriteria wat gebruik sal word om 'n opstel te assesseer.

Graad 12 uitgebreide skrywe matriks

AANBIEDING	VLAK 7 Baie goed beplande en gestruktureerde opstel.Goeie sintese van inligting. Ontwikkel argumentt.Baie goeie gebruik van getuienis om die argument te ondersteun	VLAK 6 Goed beplande en gestruktureerde opstel.Sintetise van inligting Ontwikkel argument.Gebruik getuienis om die argument te ondersteun.	VLAK 5 Skrywe gestruktureerd Ontwikkel argument. Getuienis gebruik om argument te ondersteun.	VLAK 4 Duidelike poging om argument te ontwikkel.Getuienis tot 'n groot mate gebruik om argument te ondersteun.	VLAK 3 Poging aangewend om die inligting in 'n argument te vormGetuienis nie goed gebruik om argument te ondersteun nie.	VLAK 2 .In groot mate beskrywend Baie skrale poging om argument te ontwikkel..	VLAK 1 Antwoord glad nie goed gestruktureerd nie.
INHOUD							
VLAK 7 Vraag ten volle beantwoord. Inhoudseleksie ten volle relevant tot gedagterigting wat gevolg is..	27-30	24-26					
VLAK 6 Vraag is beantwoord inhoud relevant tot gedagterigting wat gevolg is..	24-26	23	21-22				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant..		21-22	20	18-19			
VLAK 4 Vraag herkenbaar. Gebreke t.o.v. inhoud.Irrelevante inhoud.			18-19	17	15-16		
VLAK 3 Feite hou nie altyd verband met die vraag nie.Weglatings..				15-16	14	12-13	
VLAK 2 Inhoud skraal.Vraag ontoereikend beantwoord.					12-13	11	9-10
VLAK 1 Vraag nie beantwoord nie. Inhoud ontoereikend. Meestal nie relevant nie.						9-10	0-8

VRAAG 1: HOEKOM HET BERLYN DIE BRANDPUNT VAN DIE IDEOLOGIESE STRYD TUSSEN DIE USSR EN VSA IN DIE KOUE OORLOG GEWORD?

1.1

1.1.1 (a) *[Verduideliking - Gebruik Bron 1A – V1 – LU2 (AS1 & AS2)]*

- Voordeel van Marshall- Plan
- Voorspoed van die mense
- Luukse lewe vir die mense van Wes Berlyn
- Geniet vryheid van spraak
- Kon stem
- Enige ander relevante antwoord

(b) *[Verduideliking - Gebruik Bron 1A – V1 – LU2 (AS1 & AS2)]*

- Oos Berlyn bly arm
- Leef in vrees – geheime polisie
- Geboue bouwellig
- Min te koop in winkels
- Geen vryheid van spraak
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2)4)

1.1.2 (a) *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS1); LU2 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Wes Berlyn deur demokratiese beginsels regeer
- Oos Berlyn onder diktatorskap van USSR/ onderdrukkend regime/ Kommunistiese beheer
- Wes Berlyn- inwoners beloon vir harde werk: kapitalistiese aanspoorbonus
- Oos Berlyn sosialistiese aanslag
- Wes Berlyn vind baat by Marshall- Plan, terwyl Oos- Berlyn nie
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 2) (2)

1.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V1 – LU1 (AS1); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Berlyn die brandpunt van die Koue Oorlog
- Berlyn na 2de WW verdeel tussen VSA en bondgenote en USSR
- Kennedy wou Westerse belange in Berlyn beskerm
- Khrushchev wou Oos- Berlyn onder Russiese invloed hou

(enige 2 x 1) (2)

1.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V1 – LU1 (AS1); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

Kandidate mag Ja of Nee stem maar hulle moet hulle antwoorde met toepaslike bewyse ondersteun

Ja

- Verhoed uittoeg uit Oos- Berlyn na Wes- Berlyn
- Dit sou voorkom of Oos-Berlyn gefaal het en Kommunisme in slegte lig plaas
- Stalin wou verhoed dat vaardige mense uit die USSR verdwyn
- Stalin wou bewys dat die USSR 'n magtige reus was waarmee rekening gehou moet word
- Enige ander relevante antwoord

Nee

- Mense beoefen hulle demokratiese regte
- Geen werks geleenthede in die Oos- Europa
- Mense soek beter lewe
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.2

1.2.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2 – LU2 (AS3)]***Vrye Wêreld**

- Demokrasie nie perfek nie
- Vryheid ook baie probleme
- Geen indoktrinasie van mense nie
- Geen muur verhoed mense om weg te gaan nie
- Enige ander relevante antwoord

Kommunistiese Wêreld

- Total staatsbeheer
- Beperkte of geen vryheid
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2.2 (a) *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2 – LU1 (AS1); LU2 (AS3)]*

- Aanmoedigend en positief
- Verseker Wes- Berlyn van VSA teenwoordigheid en ondersteuning
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

(b) *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS3)]*

- Wou Wes- Berlyn se ondersteuning verkry
- Weste bied geleenthede vir mense
- Wou boodskap na Ooste stuur dat VSA omgee oor die belange van die mense van Wes- Berlyn
- Sielkundige meerderwaardigheid van die Weste bevorder
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2)(4)

1.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2&3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Wes Berlyn simbool van vrye wêreld
- Demokrasie en geregtigheid versterk
- Mense van die vrye wêreld inn Berlyn welkom
- Sarkasties- kritiseer die beleid van die USSR
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2&3 – LU2 (AS3); LU3 (AS2)]*

- “Weereens Amerikaanse inmenging in Europa”- Pravda
- “Kommunisme hopelose mislukking in Berlyn” Washington Post
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3)(3)

1.3

1.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2 – LU1 (AS2); LU2 (AS2) LU3 AS4]*

- Herinner aan swaarkry en waarsku teen kommunisme
- Propaganda gebruik om Oos- Berlyn(Kommunisme) in slegte lig te stel
- Berlyn verdeel – Wes- Berlyn en Oos-Berlyn
- Veronderstelling:Verlaat 'n lewe van vryheid en keuse en gaan na 'n lewe van beproewing en beperkings
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2)

1.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V1, 2 &3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS3)]*

- Berlynse Muur die kern van die Koue Oorlog tuseen die Weste en Ooste
- Beide kante gebruik die Berlynse Muur om die ander een te beskuldig
- Beide kante wantrou mekaar en gebruik die muur om hulle selfsugtige belange te beskerm
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.3.3 *[Analise van data van Bron1C – V1 & 2 – LU1 (AS2); LU2 (AS3); LU3 (AS2)]*

Kandidate kan besluit : Betroubaar of Onbetroubaar- moet antwoord met toepaslike bewyse ondersteun

BETROUBAAR

- Demonstreer die vlak van verskille tussen Kommunisme en Kapitalisme
- Bewys van die stryd vir oorheersing
- Bewys van die wantroue tussen die twee kampe
- Enige ander relevante antwoord

ONBETROUBAAR

- Foto's slegs van een kant(Weste)
- Doel van die waarskuwing was om mense te waarsku om nie uit Wes- Berlyn pad te gee nie
- Die foto's wys ou geboue in Oos- Berlyn
- Gebruik om emosiese aan te roer
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle Bronne - V2 – LU1 (AS1); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2,3 &4)]*

Kandidate moet standpunt inneem en dit dan ondersteun met toepaslike bewyse

VERDEDIG(ONDERSTEUN)

- Kommunisme nog relatief nuut in die wêreld
- Rusland moes gunstige klimaat vir kommuniste skep
- Die muur sou inwoners van Oos- Berlyn ontmoedig om te ontsnap nog voordat hulle 'n kans gehad het om kommunisme te ervaar
- Kapitalisme vir armoede verantwoordelik
- Rusland bied alternatief vir kapitalisme
- Rusland wou kommunistiese belange beskerm
- Die muur moes as afskrikmiddel dien vir diegene wat uit Oos-Berlyn wou ontsnap
- Enige ander relevante antwoord

KRIETIEK

- Eenparty staat
- Geen vryheid
- Individuele potensiaal nie ontgun nie
- Geen aansporingsbousse nie
- Geen motivering
- Vordering gedemp
- Uitbuiting van arbeid en hulpbronne
- Skending van menseregte
- Enige ander relevante antwoord

VLAK 1	• Kan nie bewyse onttrek nie • Onttrek bewyse uit bronne op 'n baie elementêre wyse of kan nie oor die onderwerp skryf nie • Gebruik bewyse / of eie kennis gedeeltelik om oor die onderwerp te skryf	Punte: 0 – 1
VLAK 2	• Relevante standpunt ingeneem. • Geldige redes vir standpunt ingeneem word gegee. • Die regverdiging, gebruik van bewyse uit bronne en gebruik van eie kennis toon redelike begrip van die situasie/gebeure/knelpunt • Toon begrip van 'n bepaalde houding of siening wat eie is aan 'n bepaalde tydperk of plek..	Punte: 2 – 4
VLAK 3	• Relevante standpunt ingeneem. Logiese, duidelike en geldige redes word gegee om die standpunt wat geneem is te ondersteun.. • Die regverdiging hou baie goeie verband met die situasie/gebeure/ knelpunt. • Bewyse uit die bronne en eie kennis baie goed gebruik om begrip te toon van die verskillende siening van 'n persoon of groep wat eie is aan 'n sekere tydperk of plek.	Punte: 5 – 6

(6)
(45)**1.5 UITGEBREIDE SKRYWE****1.5.1 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle Bronne - V1-3 – LU1 (AS1&2); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2,3 &4)]**

Kandidate kan die volgende in hulle antwoord insluit.:

SINOPSIS

Kandidate behoort die verloop, vorm, strategie en taktiek van elke kant in die verheerliking van hulle ideologie te bespreek.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet verduidelik hoekom Berlyn die brandpunt van die ideologiese stryd in die Koue Oorlog was
- .

UITBREIDING

- Berlyn was die hoofstad van Duitsland
- Hitler het die verdeling van die wêreld in twee magsblokke voorspel

- Wie beheer oor Berlyn uitoefen sou die wêreld beheer
- Berlyn die simbool van die stryd tussen Oos en Wes
- Berlyn moes gestuit word om te keer dat daar nie enige ander tiranniese regerings ontwaak nie
- Vir die Weste het beheer oor Berlyn 'n veilige Europa verseker
- Westerse persepsie- Beheer oor Berlyn het vir die Ooste 'n vastrapplek gegee om kommunisme te versprei

- Samevatting: Kandidate moet argument saamvat. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die opstel te assesser

1.5.2 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle Bronne - V1-3 – LU1 (AS1&2); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Kandidate kan die volgende in hulle antwoord insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet bespreek hoekom die Berlynse Krisis die spanning en verdeeltheid in Europa verhoog het.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet standpunt verduidelik.

UITBREIDING

- Europa verdeel in Oos en West
- Die Berlynse Muur is gebou
- Oostende teen kommunistiese regerings
- Stigting van NAVO en WARSCHAU
- Enige ander relevante antwoord

- Samevatting: Kandidate moet argument saamvat (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die opstel te assesser

[75]

VRAAG 2: WATTER FAKTORE HET TOT DEKOLONISASIE IN AFRIKA IN DIE 1960s EN 1970s BYGEDRA?

2.1

2.1.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V1 – LU1 (AS1)]*

- (a) Franryk
- (b) Goue Kus (Ghana)
- (c) Brittanje
- (d) België

(4 x 1) (4)

2.1.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2 &3 – LU3 (AS1&2)]*

Kandidate kan of NEE of JA antwoord maar hulle moet hulle met toepaslike bewyse ondersteun

NEE

- Hulle was traag- wou voortgaan om Afrika se hulpbronne te ontgin.
- Europeese ekonomieë afhanklik van Afrika se hulpbronne.
- Enige ander relrvante anywoord

JA

- Sommige leiers voel hulle moet uit Afrika onttrek
- Afrika moet sy eie heil en toekoms bepaal
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2)(4)

2.1.3 [Evaluasie van Bron 2A – V2 – LU1 (AS4); LU3 (AS 1&2)]

- Afrika moeg van koloniale onderdrukking en uitbuiting
- Nkrumah lei die veldtog vir Swart regering in Afrika

(1 x 2) (2)

2.1.4 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU1 (AS2); LU2 (AS3); LU3 (AS3)]

- Kolonisasie het in 1884 begin en na 60 jaar van koloniale regering kon hulle nie ontken dat Afrika gereed was om hulleself te regeer nie
- Daar was Afrika leiers wat in staat was om self te regeer
- Die koloniale moonthede het Swartmense aan die WW2 bloot gestel- daar het hulle ondervinding opgedoen
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x)3)

2.2

2.2.1 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU1 (AS2); LU3 (AS2)]

Kandidate kan besluit bruikbaar of nie bruikbaar nie –moet antwoord met toepaslike bewyse ondersteun

BRUIKBAAR

- Die toespraak bevestig die tydperk toe dekolonisasie begin het
- Die boodskap in die bron was vir die blanke regering in Suid-Afrika en is dus bruikbaar
- Die toespraak is in die Suid- Afrikaanse parlement gemaak.
- Dit wys dat die koloniale regeerders besef daar moet verandering kom
- Bewys dat Brittanje geleer het uit die voorbeeld van haar ander koloniale besittings
- Enige ander relevante antwoord

NIE BRUIKBAAR

- Brittanje het daadwerklike belange gehad
- Brittanje kan nie objektiewe opinie oor dekolonisasie gee nie

Die volgende rubriek moet gebruik word om die vraag te merk – hoe bruikbaar is die bronne

VLAK 1	Verstaan nie of verstaan slegs gedeeltelik die begrip bruikbaar. Kan nie die bruikbaarheid van die bron vasstel nie.	0 – 1 Punte
VLAK 2	Verstaan die begrip bruikbaar en kan die bruikbaarheid van die bron in 'n mate bepaal.	2 – 3 Punte
VLAK 3	Verstaan hoe en het die vermoë om die bruikbaarheid van die bron te bepaal. Kandidaat gebruik hierdie kennis om tot 'n duidelike en ingeligte besluit oor die bruikbaarheid van die bron(nne) te kom..	4 Punte

(4)

2.2.2 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2 &3 – LU1 (AS1); LU2 (AS2)]

- Die krag van die Swart nasionale bewussynsbeweging
- Swartmense in Afrika eis selfregering en 'n einde aan koloniale beheer.
(enige 1 x 2) (2)

2.2.3 (a) [Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2 &3 – LU1 (AS1);
LU2 (AS3); LU3 (AS2)]

- Tydperk van eksklusiewe blanke beheer kom tot 'n einde
- Groei van Swart nasionale bewussyn
- Afrika lande verkry onafhanklikheid (enige 1 x 2) (2)

(b) [Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2 &3 – LU1 (AS1);
LU2 (AS3); LU3 (AS2)]

- Suid- Afrika wys verset teen verandering
- Suid- Afrika moet kennis neem van die winde van verandering wat deur Afrika waai
- Die strewe vir meerderheids regering in Suid- Afrika was aan die toeneem (2 x 1) (2)

2.3 [Comparison van bewyse uit Bron 2A and 2B – V1 &2 – LU1 (AS1);
LU2 (AS3)]

- Beide bronne verwys na die spoed en momentum na 1945 in die strewe na onafhanklikheid
- Beide bronne weerspieël die eenheid onder Afrika lande vir die proses van dekolonisasie
- Beide bronne weerspieël dat daar onder die koloniale moonthede die besef was dat onafhanklikheid onvermydelik was.
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

2.4

2.4.1 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V1 & 2 – LU1 (AS1);
LU3 (AS1 & 2)]

- Wanneer Afrika lande politieke beheer verkry sal al die ander dinge volg
- Selfregering sal 'n verskil maak
- Produksie- middele sal deur Afrika beheer word
- Afrika sal sy eie ekonomie beheer
- Maatskaplike, onderwys en gesondheid aangeleenthede sal deur Afrika beheer word
- Afrika se toekoms sal in die hande van Afrika self wees.
- Politieke onafhanklikheid sal die weg baan vir alle ander vryhede
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3)(3)

2.4.2. [Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V1 – LU1 (AS1);
LU2 (AS2); LU3 (AS1)]

- Kolonies se bestaan tot voordeel van koloniale magte (1 x 2) (2)

2.4.3 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V1, 2 &3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2);
LU3 (AS1)]

- Nkrumah was'n skerp en skrande politikus wat geglo het dat selfregering 'n reuse verskil aan mense se lewens sou bring
- Nkrumah 'n uitmuntende leier met 'n visie vir die hele Afrika
- Vasbeslote dat Afrika van vreemde oorheersing bevry moet word
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x2)(2)

2.5 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne - V2 – LU1 (AS1); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]

- Wil bewys dat hulle hulself kan regeer
- Vry wees van koloniale beheer
- Afrika se hulpbronne vir Afrika- vir die voordeel van sy mense
- Ghana sal sy eie toekoms bepaal
- Nuwe bande binne Afrika bou
- Gesondheid en onderwys moet deur Afrika beheer word
- Ontwikkeling van Afrika
- Vry wees om Afrika se tradisies te beoefen sonder enige inmenging
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Kan nie bewyse onttrek nie of onttrek bewyse uit bronne op baie elementêre wyse • Gebruik bewyse in 'n mate om oor die onderwerp verslag te doen of kan nie oor die onderwerp skryf nie	Punte: 0 – 2
VLAK 2	• Onttrek bewyse uit bronne wat meestal relevant is en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp • Gebruik bewyse uit bronne op 'n baie basiese wyse	Punte: 2 – 4
VLAK 3	• Onttrek relevante bewyse uit bronne • Onttrek bewyse – hou baie goed verband met onderwerp • Gebruik bewyse uit bronne baie effektiw in 'n georganiseerde paragraaf. Toon goeie begrip van die onderwerp	Punte: 4 - 6

(6)

2.6

2.6.1 [Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V 2 &3 – LU1 (AS1); LU2 (AS2); LU3 (AS1)]

- Kolonies bestaan uit verskillende kulturele en historiese groepe
- Omdat hulle niks in gemeen gehad het nie – vorm hulle 'n eenheid om saam te staan vreemde oorheersers.
- Koloniale magte deur selfsug gedryf en gee vir niks anders om nie
- Koloniale magte skuldig aan gruweldade
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

2.6.2 [Evaluasie van Bron 2D – V2 – LU1 (AS1); LU3 (AS 1&2)]

- Nuwe identiteite nodig om die stryd te wen
- Ontwikkel nuwe identiteite- op die manier kan hulle die gruweldade en tekortkominge van koloniale beheer beveg
- Afrika eenheid word benodig om koloniale onderdrukking te beveg (enige 2 x 1)2)

2.7 UITGEBREIDE SKRYWE

2.7.1 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne - V1-3 – LU1 (AS1&2); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Kandidate moet die volgende in hulle antwoorde insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet die faktore wat tot dekolonisasie in Afrika in die 1960s en 1970 gelei het, bespreek.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet fokus op die redes vir dekolonisasie in Afrika .

UITBREIDING

- Blanke oorheersing oor Afrika se heil (toekoms) op politieke, ekonomiese en maatskaplike gebied
- Ondervinding wat soldate van Afrika opgedoen het tydens WW2
- Groei van nasionalisme in Afrika
- Besef Afrika se hulpbronne word aanhoudend uitgebuit
- Europeërs kyk na eie belange in Afrika
- Eerste stap was om politieke beheer te kry
- Enige ander relevante antwoord

- Samevatting: Kandidate moet argument saamvat. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die opstel te assesser.

2.7.2 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne - V1-3 – LU1 (AS1&2); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Kandidate moet die volgende in hulle antwoorde insluit.

SINOPSIS

Kandidate moet aandui of hulle met die stelling saam stem of nie saamstem nie. Indien hulle saamstem moet hulle verduidelik of uhuru met 'n prys gekom het. Indien hulle nie saamstem nie moet hulle verduidelik dat daar geen prys aan uhuru verbonde was nie.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet aandui of hulle saamstem of verskil van hierdie stelling. Hulle moet dan aandui hoe uhuru verkry is.

UITBREIDING

- Fokus op redes vir uhuru
- Tydperk na WW2

- Begrippe vryheid en demokrasie
- Rol van VVO
- Faktore wat tot dekolonisasie gelei het: Rol van WW2; Afrika Nasionalisme; Selfregering; Selfbeskiking; ens:
- Samevatting: Kandidate moet argument saamvat. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die opstel te assesser

[75]

VRAAG 3: WATTER VORME VAN BURGERLIKE VERSET HET IN DIE VSA IN DIE 1960'S ONTSTAAN?

3.1

3.1.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V1 – LU1 (AS1); LU2 (AS2); LO3 (AS2)]*

- Gemeenskap waar alle mense gelyk behandel word
- Alle burgers geniet vryheid
- Vry wees van alle vorme van diskriminasie en ongeregtheid (enige 1 x 2)(2)

3.1.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V1 &2 – LU1 (AS1); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Besiel deur die visie dat mense verskille kan oorbrug
- Besiel deur die onreg wat swartes in die VSA moes verduur
- Besiel deur die insig dat die swaarkry van hulle slawe-ouers hulle die krag sal gee om te veg vir gelyke regte
- Besiel deur die Skrif dat versoening wel moontlik is
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.3 *[Verduideliking – V1 &2 – LU1 (AS1); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Mense se bevoegheid moet deur meriete en nie die kleur van hulle vel gemeet word nie (1x 2) (2)

3.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V1 &2 – LU1 (AS1); LU2 (AS2); LU3 (AS1&2)]*

- Afro Amerikaners streef lankal na die dag wanneer hulle vry sal wees.
- Hulle wil wegbreek van die boeie van die verlede
- Die dekade van die 60s het vir hulle hoop gegee- hulle was optimisties oor verandering.
- Dit was profetiese woorde
- Die woorde het mense verseker en aangemoedig om vas te byt aangesien oorwinning verseker was
- Enige ander other relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.2

3.2.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V1 &2 – LU1 (AS1); LU3 (AS3)]*

- Revolusionêres het guerilla-oorlogvoering verkondig
- Liberales eis hervorming
- Konservatiewes eis self help (3 x 1) (3)

3.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V1 &2 – LU1 (AS1); LU3 (AS2&3)]*

- Swart is pragtig
- Verwerp die idee om jou vel ligter te maak
- Jong swartes het dashikis gedra en rondgeloop met Afro haarstyle
- Luid geskree 'Ek is swart en trots daarop'
- Vuiste omhoog gebal

(enige 3 x 1) (3)

3.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V1 &2 – LU1 (AS1); LU3 (AS2&3)]*

- Reflekteer dat Afro-Amerikaners hulle eie kultuur bepaal
- Afro-Amerikaners het hulle eie identiteit bepaal
- Enige other relevant antwoord

(enige 1 x 2) (2)

3.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V1 &2 – LU1 (AS1); LU3 (AS2&3)]*

- Selfvertroue voorgestaan
- Swartmag het geloof in hulle self verstewig- bepaal wat hulle wou hê en hoe hulle regeer wil word
- Enige ander relevante antwoord

(2 x 1)

3.3

3.3.1 *[Verduideliking van Bron 3C – V1 &2 – LU1 (AS1); LU2 (AS3); LU3 (AS1&2)]*

Kandidateandidate moet aandui- regverdig of kan nie regverdig word nie. Relevante bewyse om antwoord te staaf

REGVERDIG

- Ja, in Amerika is daar segregasie- wette
- Afro- Amerikaners het nie gelyke regte gehad nie
- Soos slawe behandel
- Enige other relevant antwoord

NIE GEREGERDIG

- Amerika het nie rassisme soos voormalige koloniale lande beoefen nie
- Amerika het geglo dat Afro-Amerikaners eers die nodige voorbereiding moet kry alvorens hulle regte kry
- Enige other relevant antwoord

(enige 2 x 2) (4)

3.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V1 &2 – LU1 (AS1); LU3 (AS1&3)]*

- Burgerregte moet verhoog word tot menseregte
- VSA regering voor VN daag en menseregte eis

(enige 2 x 2) (4)

3.3.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V2 – LU1 (AS1); LU3 (AS1&2)]*

- Eerstens nuwe vriende maak en nuwe bondgenote
- VVO toespraak
- Burgerregte uitbrei na die vlak van menseregte
- Burgerregte stryd het nuwe interpretasie nodig

(enige 1 x 2) (2)

3.3.4 [Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V2 – LU1 (AS3&4);
LU3 (AS2&3)]

- Die jare 60 was die dekade van die opkoms van die stryd vir gelyke regte dwars oor die werêld
- Vryheidsoorloë dwars oor die land geveg
- Amerikaners kon vryheid bekom-deur wetgewing of opstand
- Enige other relevant antwoord

(enige 1 x 3) (3)

3.4 [Interpretasie van bewyse uit Bronne 3A en 3C – V2 – LU1 (AS3);
LU3 (AS1&2)]

- Die taal en toon in Bron 3A is versoenend
- Bron 3C is radikaal en reflekteer mense regte kwessies
- Enige other relevant antwoord

(2 x 2) (4)

3.5 [Interpretasie van bewyse uit Bronne 3A, 3B & 3C – V1 & 2 – LU1 (AS1);
LU3 (AS1&3)]

- Bron 3A Martin Luther King belowe Afro-Amerikaners dat hulle vir hulle regte sal veg totdat hulle nie langer onderdruk is nie
- In Bron 3B- Swartmag die simbool van burgerregte stryd, terwyl Bron 3C burgerregte protes voorentoe wil neem
- Al die bronne reflekteer die behoefte om vry te wees
- Enige relevant antwoord

(2 x 2) (4)

3.6 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne -
V2 – LU1 (AS1&2); LU2 (AS1, 2 & 3); LU3 (AS1, 2, 3 & 4)]

- Leierskap rolle van Luther; Malcolm X
- Luther pleit vir vreedsame verandering
- Malcolm X voorstander van meer radikale filosofie
- Enige other relevant inligting

Use the following to allocate a mark:

VLAK 1	• Kan nie bewyse onttrek nie of onttrek bewyse uit bronne op baie elementêre wyse • Gebruik bewyse in 'n mate om oor die onderwerp verslag te doen of kan nie oor die onderwerp skryf nie	Punte: 0 – 2
VLAK 2	• Onttrek bewyse uit bronne wat meestal relevant is en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp • Gebruik bewyse uit bronne op 'n baie basiese wyse	Punte: 2 – 4
VLAK 3	• Onttrek relevante bewyse uit bronne • Onttrek bewyse – hou baie goed verband met onderwerp • Gebruik bewyse uit bronne baie effektiw in 'n georganiseerde paragraaf. Toon goei begrip van die onderwerp	Punte: 4 - 6

(6)

3.7 UITGEBREIDE SKRYWE

3.7.1 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne- V1-3 – LU1 (AS1); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Kandidate moet die volgende in hulle antwoord insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet of saamstem of nie saamstem met die stelling. Indien hulle saamstem moet hulle kan verduidelik waarom die 1960s die dekade van burgerregte stryd was. Indien hulle nie saamstem nie moet hulle verduidelik waarom nie.

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidte moet bespreking van die vorme van burgerreg verset in Amerika gee..

UITBREIDING

- Vroeë verset voor 1960
  - Opstand teen segregasie wette
  - VSA regering se houding teenoor Afro-Amerikaners
  - Martin Luther se optog en die beromde toespraak
  - Malcolm X se toespraak en sy filosofie, ook sy sluipmoord
  - Hierdie verset het momentum aan die beweging gegee
  - Die ontstaan van blanke Supremacists
  - Politieke inmenging deur owerheid
  - Sluipmoord van Martin Luther en uiteindelijke oorwinning
  - Enige other relevant inligting
- Samevatting: Kandidate moet argument saanvat met relevante samevatting.
(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die opstel te assesser

3.7.2 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne- V1-3 – LU1 (AS1&2); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Kandidate moet die volgende in hulle antwoord insluit:

SINOPSIS

Candidates should explain what impact did the civil rights protests made in the struggle for human rights.

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidate moet die oorsprong van die burgerregte stryd bespreek

UITBREIDING

- Oorprong van die burgerregte beweging
  - Vreedsame protes
  - Massa gebaseerde ondersteuning
  - Toesprake ter ondersteuning van burgerregte protes
  - Die uitbrei van die stryd na menseregte stryd
  - Belangrike vegters van die stryd Malcolm X, Martin Luther
  - Oorwinning vir die Afro-Amerikaners
- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante samevatting afsluit

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die opstel te assessseer

[75]

VRAAG 4: HOE HET STEVE BIKO DIE FILOSOFIE VAN SWART BEWUSTHEID IN DIE 1970s IN SUID-AFRIKA BEINVLOED?

4.1

4.1.1 *[Verduidelik die terme – V1 – LU2 (AS1); LU3 (AS2)]*

- Black Consciousness is the belief in oneself as a black, self-reliance and fight against the syndrome of inferiority to enige other group.
- Enige other relevant response (1 x 2) (2)

4.1.2 *[Interpretasie en evaluasie van bewyse uit Bron 4A – V1 & 2 – LU1 (AS1); LU2 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Whites leading in both oppression as well as fight against that oppression
- Blacks were not throwing their lot in the shift to effect change in political opinion
- Feeling of inferiority amongst blacks
- Superiority amongst whites (2 x 2) (4)

4.1.3 *[Interpretasie en verduideliking – V1 & 2 – LU1 (AS1); LU2 (A23); LU3 (AS1)]*

- Blacks to defeat psychological feeling of inferiority
- Blacks to devise a programme to elevate their political status
- Whites needed to defeat one problem of superiority (1 x 2) (2)

4.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4A – V1 & 2 – LU1 (AS3); LU2 (AS3); LU3 (AS1&2)]***AGREE**

- From schools and home blacks were taught that the whites are superior
- Political and political power was controlled absolutely by the whites. Therefore whites determined what was learned at school
- Enige other relevant response

DISAGREE

- Enige relevant response (enige 2 x 2)

(4)

4.1.5 *[Interpretasie en evaluasie van bewyse uit Bron 4A – V1 &2 – LU1 (AS1); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- SASO was firmly based on Black Consciousness - the essence of which was for black man to elevate his own position by positively looking at those value systems that makes him distinctively a man in society

(1 x 3) (3)

4.2

4.2.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4B – V1 &2 – LU1 (AS1); LU3 (AS2)]*

- Extraordinary man who at the age of 30 years had already acquired a towering status
- Wisdom
- Humour
- Compassion
- Understanding
- Brilliancy of intellect
- Unselfishness
- Modesty
- Courage

(enige 3 x 1) (3)

4.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4B – V1 &2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2&3)]*

Candidate may indicate whether they either agree or disagree and support their argument with relevant substantiation.

AGREE

- He was a man of peace
- The government did not understand
- He was determined to fight for his own rights but did not preach war
- Enige other relevant response

DISAGREE

- Candidate must substantiate why they disagree with the assessment (2 x 2) (4)

4.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4B – V1 &2 – LU1 (AS1); LU2 (AS2); LU3 (AS2&3)]*

- He was impressed by the strong principles of Biko
- He was impressed by Biko's intellectual ability
- He was impressed by Biko's characteristics as a leader e.g. humour; brilliancy of intellect, etc.
- Enige other relevant response

(1 x 3) (3)

4.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bronne 4B &4A– V1 &2 – LU1 (AS1); LU2 (AS2); LU3 (AS2&3)]*

- Source 4A brings in Biko's humility and his analysis of the root problem in South Africa while Source 4B lists his strong attributes.

- Source 4B also presents Steve Biko as a man of peace who was not understood by the government of the day.
- Enige other relevant response

(2 x 2) (4)

4.4

4.4.1 *[Interpretasie en evaluasie van bewyse uit Bron 4C – V1 &2 – LU (AS1); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- The words portray Biko's dedication to freedom, to justice, and bravery
- Biko's understanding of his people made him a genuine representative of their demands
- He was able to fight the evil system of apartheid instead of being absorbed by the system
- There were still heroes among freedom fighters

(enige 1 x 3)

(3)

4.4.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4C – V1 &2 – LU1 (AS1); LU3 (AS2&3)]*

Candidate may indicate whether the source is either useful or not useful and support their argument with relevant substantiation.

USEFUL

- It portrays Biko's role in the liberation struggle
- In spite of the difficulties Biko was able to rise above this
- It is a source written by a renowned struggle writer

NOT USEFUL

- Could be biased
- Written by a friend of Biko
- Enige other relevant response
-

The following rubric should be used in the marking of the VRAAG on the usefulness of the source/s

Use the following to allocate a mark:

VLAK 1	Verstaan nie of verstaan slegs gedeeltelik die begrip bruikbaar. Kan nie die bruikbaarheid van die bron vasstel nie.	0 – 1 Punte
VLAK 2	Verstaan die begrip bruikbaar en kan die bruikbaarheid van die bron in 'n mate bepaal.	2 – 3 Punte
VLAK 3	Verstaan hoe en het die vermoë om die bruikbaarheid van die bron te bepaal. Kandidaat gebruik hierdie kennis om tot 'n duidelike en ingeligte besluit oor die bruikbaarheid van die bron(nen) te kom..	4 Punte

(4)

(4)

4.4.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V1 &2 – LU1 (AS1); LU3 (AS1&3)]***AGREE WITH GORDIMER**

- Could have been one of the leaders in the new democracy
- His deep knowledge of the country and its people's real needs

would have contributed to the country's development

(1 x 3) (3)

4.5 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne - V2 – LU1 (AS1); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

- Founder of Black Consciousness
- Black Consciousness led to an increase in political activity
- He was able to unite the black people
- He was a militant in standing up for his principles
- Black Consciousness gave people renewed courage to take up the struggle for their freedom
- Enige other relevant point

VLAK 1	• Kan nie bewyse onttrek nie of onttrek bewyse uit bronne op baie elementêre wyse • Gebruik bewyse in 'n mate om oor die onderwerp verslag te doen of kan nie oor die onderwerp skryf nie	Punte: 0 – 2
VLAK 2	• Onttrek bewyse uit bronne wat meestal relevant is en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp • Gebruik bewyse uit bronne op 'n baie basiese wyse	Punte: 2 – 4
VLAK 3	• Onttrek relevante bewyse uit bronne • Onttrek bewyse – hou baie goed verband met onderwerp • Gebruik bewyse uit bronne baie effekteif in 'n georganiseerde paragraaf. Toon goei begrip van die onderwerp	Punte: 4 - 6

(6)

4.6 **UITGEBREIDE SKRYWE**

4.6.1 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne - V1-3 – LU1 (AS1&2); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Candidates should include the following aspects in their response:

SINOPSIS

Candidates should either agree or disagree with the statement. In agreeing with the statement candidates should discuss the philosophy of Black Consciousness and show how successful it was in conquering feelings of black inferiority and inculcating black pride. In disagreeing with the statement candidates should substantiate their argument.

HOOFASPEKTE

Introduction: Candidates should discuss how Black Consciousness attempted to address inferiority among black people.

UITBREIDING

- Anomalies observed by Steve Biko
  - Shifting of black political opinion
  - Removal of whites from dominating black affairs
  - Programmes of the Black Consciousness
  - Elimination of both inferiority and superiority complex
  - Activities and programmes of SASO
  - Enige other relevant point
- Samevatting: Candidates should tie up their argument with a relevant conclusion. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die opstel te assessseer**4.6.2** *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne-
V1-3 – LU1 (AS1&2); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Candidates should include the following aspects in their response:

SINOPSIS

Candidates should evaluate the role and influence Biko had in the Black Consciousness movement in South Africa.

HOOFASPEKTE

Introduction: Candidates should assess the role and influence of Biko in the Black Consciousness movement.

UITBREIDING

- Biko as the founder of Black Consciousness
- The Role of Black Consciousness
- Principles that Biko stood for
- Formation of SASO
- He was critical of the role of whites
- He taught self - reliance
- He used understanding and knowledge to challenge the status quo
- Succeeded in winning the psychological battle of inferiority
- He elevated the status of blacks in order to restore their human dignity
- Biko's legacy lives on among menige black people.
- The threat he posed to the South African government
- Enige other relevant response
- Samevatting: Candidates should tie up their argument with a relevant conclusion. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om die opstel te assessseer

[75]
TOTAL PUNTE: 150